ՀՈՂՆ ԱՂՏՈՏՈՒՄԻՑ ՊԱՀՊԱՆԵԼՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ, ՀՈՂՆ ԱՂՏՈՏՈՂ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՑԱՆԿՆ ՈՒ ՀՈՂԵՐԻ ԱՂՏՈՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

I. ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՈԼՈՐՏԸ

- 1. Սույն իրավական ակտով սահմանվում են հողն աղտոտումից պահպանելու ընդհանուր պահանջները, հողն աղտոտող վնասակար նյութերի ցանկն ու հողերի աղտոտվածության աստիճանի գնահատման կարգը։
- 2. Սույն իրավական ակտի պահանջները տարածվում են Հայաստանի Հանրապետության տարածքի բոլոր կատեգորիաների հողերի վրա՝ տարբեր նշանակության օբյեկտների տեղադրման, նախագծման, շինարարության, վերակառուցման, շահագործման դեպքում և պարտադիր են բոլոր հողօգտագործողների համար։

II. ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

- 3. Սույն իրավական ակտում կիրաովում են հետևյալ հասկացությունները՝
- 1) հողի աղտոտում մարդու գործունեության արդյունքում հողում վտանգավոր ու թունավոր նյութերի և օրգանիզմների այնպիսի քանակության կուտակում, որն առաջացնում է հողերի դեգրադացիա կամ հողային ծածկույթի կառուցվածքի, ձևաբանության ու միկրո-ֆլորայի փոփոխություն, հողի ֆիզիկաքիմիական հատկությունների վատթարացում, հողի բերրիության, աճեցվող մշակաբույսերի տեխնոլոգիական, սննդային, սանիտարահիգիենիկ արժեքների ու հողի հետ կապ ունեցող բնական այլ օբյեկտների որակի նվազեցում.

- 2) սահմանային թույլատրելի խտություն (ՄԹԽ)՝ վնասակար նյութի այն առավելագույն քանակը հողի վերնաշերտի օդաչոր նմուշում (մգ/կգ), որի առկայությունը վնասակար ազդեցություն չի թողնում մարդու առողջության վրա և չի առաջացնում ուղղակի կամ անուղղակի անբարենպաստ հետևանքներ տվյալ տարածքի հողի, նրան հարող շրջակա միջավայրի, ինչպես նաև հողի ինքնամաքրման ունակության վրա.
- 3) հողի քիմիական աղտոտում հողօգտագործման ուղղակի կամ անուղղակի ազդեցության հետևանքով հողի քիմիական (օրգանական և անօրգանական նյութերի) կազմի փոփոխություն, որը հանգեցնում է հողի որակի վատթարացման և կարող է վտանգ սպառնալ մարդու առողջությանը, կենդանական ու բուսական աշխարհին.
- 4) հողի աղտոտվածություն ֆոնային մակարդակ՝ որոշակի տարածքի հողում աղտոտող նյութերի պարունակությունը՝ մինչև նոր գործունեություն սկսելու հետևանքով այդպիսի աղտոտիչների ներմուծումը.
- 5) հողի կենսաբանական ակտիվություն՝ բնորոշում է մանրէների ընդհանուր քանակը, հողային միկրոօրգանիզմների խմբերը, ածխածնի և ազոտի միացությունների վերափոխումը հողում, հողի թթվայնության և օքսիդավերականգնման պոտենցիալի շարժը, ֆերմենտատիվ համակարգի ակտիվությունը և այլն.
- 6) վտանգավորության դաս՝ քիմիական նյութերի դասակարգում՝ ըստ շրջակա միջավայրի և մարդկանց վրա դրանց ունեցած հնարավոր բացասական ներգործության.
- 7) սանիտարական թիվ՝ հողի սպիտակուցային (հումուսային) ազոտի քանակի (մգ/100գ չոր հող) հարաբերությունն է «օրգանական ազոտի» (ամոնիակային և նիտրատային ազոտ) քանակին։ Մանիտարական թիվն անուղղակիորեն բնորոշում է հողի հումուսացման գործընթացը և թույլ է տալիս գնահատել հողի ինքնամաքրման ունակությունն օրգանական աղտոտիչներից.

- 8) հողի սանիտարական վիճակի ցուցանիշ՝ հողերի սանիտարական վիճակը գնահատող (սանիտարաքիմիական, սանիտարամանրէաբանական, սանիտարամակարուծաբանական և այլն) չափանիշների համալիր.
- 9) հողերի դեգրադացիա՝ գործընթացների համախումբ, որը հանգեցնում է հողի՝ որպես բնական միջավայրի բաղկացուցիչ տարրի, քանակական և որակական հատկանիշ-ների վատթարացմանը, հողերի բնական-արտադրական նշանակության նվազեցմանը.
- 10) աբիոտիկ բերվածք՝ ջրի կամ քամու ազդեցությամբ առաջացած, անօրգանական (անկենդան) բաղադրիչներից կազմված բերվածքներ.
- 11) դեֆլյացիոն բերվածքներ՝ քամու ազդեցությամբ փխրուն նյութերի՝ նախնական ձևավորման վայրից տեղափոխում և այլ վայրում կուտակում։

III. ՀՈՂՆ ԱՂՏՈՏՈՒՄԻՑ ՊԱՀՊԱՆԵԼՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

- 4. Հողերն աղտոտումից պահպանելու ընդհանուր պահանջները ներառում են՝
- 1) պարարտանյութերի, մելիորացիայի քիմիական միջոցների, վնասատուների դեմ պայքարի և քիմիացման այլ միջոցների հողի մեջ ներմուծման նորմերը, ներմուծման ձևն ու ժամանակը որոշելիս՝ հողերի ագրոքիմիական հետազոտությունը, հիվանդությունների և վնասատուների առաջացման կանխատեսումը, պարարտանյութերի ու քիմիական միջոցների կիրաոման առաջնայնության որոշումը՝ համաձայն դրանց վտանգավորության դասի.
- 2) արդյունաբերական և կենցաղային թափոնները (եթե դրանք պարունակում են հողի սնուցման կամ քիմիական մելիորացիայի համար անհրաժեշտ տարրեր) որպես պարարտանյութ կամ քիմիական մելիորացիայի միջոց օգտագործելիս, դրանց քիմիական կազմի մանրակրկիտ ուսումնասիրություն իրականացնելը՝ պարարտացման դեպքում հողի մեջ ծանր մետաղների և այլ վնասակար տարրերի ու միացությունների ներմուծումը, իսկ

քիմիական մելիորացիայի դեպքում՝ լվացումից հետո դրանց թույլատրելի սահմաններից բարձր քանակության առկայությունը կանխելու նպատակով.

- 3) թափոնները, արտանետումները, արտահոսքերը, կեղտաջրերը և դրանց նստվածքները հեռացնելն ու օգտահանելը՝ շրջակա միջավայրի աղտոտումը կանխարգելող միջոցառումների իրականացմամբ.
- 4) պեստիցիդները, հանքային պարարտանյութերը, այլ քիմիացման միջոցները պահպանելն ու տեղափոխելը՝ շրջակա միջավայրի աղտոտումը կանխարգելող միջոցառում-ների իրականացմամբ.
- 5) նոր կառուցվող արդյունաբերական կազմակերպությունների, տեխնոլոգիական գծերի նախագծերում հողերի քիմիական աղտոտումը բացառող մաքրման կառույցների նախատեսումը.
- 6) գծային կառույցների ու մելիորատիվ համակարգերի շինարարության, կառուցապատման և շինարարական այլ աշխատանքների կատարման ընթացքում արդյունաբերական և կենցաղային թափոններով, կոշտ առարկաներով, քարերով, խճով ու շինարարական աղբով հողերի աղտոտումն ու աղբոտումը բացառելը։

IV. ՀՈՂՆ ԱՂՏՈՏՈՂ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՑԱՆԿԸ ԵՎ ՀՈՂԵՐԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳՄԱՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐՆ ԸՍՏ ԱՂՏՈՏՈՂ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ

5. Հողն աղտոտող քիմիական նյութերի կամ դրանց խառնուրդների (ներառյալ պեստիցիդները) ցանկը ներկայացված է N 1 աղյուսակում.

Հողն աղտոտող քիմիական նյութերը կամ դրանց խառնուրդները (ներաոյալ պեստիցիդները)

Ագելուն (ատրագին+պրոմետին) Այֆամեջիլիստիրո Սուրագին Մրսեն Բանվել Դ Բնեզո Բնեզո Բանվար Բանվար Դալապոն Դալապոն Դալապոն Դիլոր 4.6-Դիլիորդ-Մերիայո-Մերիայիայան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքլորդենիլիացալնաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորդենիլիացալնաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորդենիլիացալնաթթու (2,4-Դ) 1,4-Դիքլորդենիլիացալնաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորդենիլիացալնաթթու (2,4-Դ) 1,4-Դիքլորդենիլիացալնաթթու (2,4-Դ) 1,5-հուլուն Իզոպրոպիլիննզոլ և ալֆամեթիլստիրոլ Երադիկան Աինուրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կապար Կապար Կապար Կապար Մապար Մուրայուսի Մուրայուս Մուրայուս Մուրայուս Մուրայուս Մուրայուս Մուրայուս Մանգան Մանգան Մանգան Մանգան Մանգան Մերաթիոն Միրելս Մերաթիոն Մերաթիոն Միրելս Մերաթիոն Մերաթիոն Մերաթիոն Միրելս Մերաթիոն Միրելս Մերաթիոն Միրելս Մերաթիոն Միրելս Մերաթիոն Մերաթի	Նյութերի կամ դրանց խաոնուրդների անվանումները
Ադրանին Արսեն Բանվել Դ Բենգոլ Բննգ(ա)այիրեն Գրանոզան Դոպևոսան Դոպևոսան Դակոսար Դալապոն Դիլոր Վե-Դիքլորդիչենսի-3-բլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները Հ,4-Դիքլորդիչենսի-3-բլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները Հ,4-Դիքլորդիչենսի-3-բլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները Հ,4-Դիքլորդիչենսի-3-բլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները Հ,4-Դիքլորդինենոլ Հ,4-Դիքլորդինեն Հ,4-Դիքլորդինեն Հ,4-Դիքլորդին Հ,4-Դիքլորդին Հ,4-Դիքլորդին Հ,4-Դիքլորդին Հ,4-Դիքլորդիներնան (ինդան) Հ,4-Դիքլորդիներնան (հեքսաքլորան)	Ագելոն (ատրագին+պրոմետին)
Աորազին Արսեն Բանվել Դ Բենգոլ Բենգոլ Բենգոլ Բենգոլ Բենգոլ Բենգու Իալաստ Դակտալ Դակտալ Դակտալ Դեպիտրո-Օ-կրևգոլ (ԴՆՕԿ) 4,4-Դիքրորդիֆենիլ-3-քրոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքրորդիծենիլ-3-քրոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքրորդիծենիլ-3-քրոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքրորդիծենիլ-3-քրոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքրորդիծենրլ 2,4-Դիքրորդիննիլ-3-քրոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները	
Արսեն Բանվել Դ Բենգլո Բենգլա)պիրեն Գրանոզան Դակտալ Դալապոն Դիլոր Վո-Դիլիոր Վո-Դիլիորդիֆենիլ-3-թոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքլորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենո 2,4-Դիքլորֆենո 2,4-Դիքլորֆենո 2,4-Դիքլորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենո 2,4-Դիք	
Բանվել Դ Բանվոր Բանվայիրեն Գրանոզան Դակտա Դակտա Դալապոն Դիլոր Վե-Դիլիորդիֆենիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները Հ.4-Դիլիորդիննիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները Հ.4-Դիլիորդիննիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները Հ.4-Դիլիորդիննիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները Հ.4-Դիլիորդիննոլ Հ.4-Դիլիորդիննոլ Հ.4-Դիլիորդիննոլ Հ.4-Դիլիորդիննոլ Իզոպրոպիլիննգոլ Իզոպրոպիլիննգոլ Իզոպրոպիլիննգոլ Իզոպրոպիլիննգոլ Երադիկան Լինորոն Ծարկր Ծծումբ Կապար Կարթափոն Կապար Կարթարհոս Կարասի Մանգան Մանգան Մանգան Մանգան Մանգան Մեսապիուն Մերաթիոն Մեսապիուն Մեսապիութաալինիլիունեցաան (ինդանս)	
Բենգոր Բենգուարան Գրանոգան Դակտար Դալապոն Դիլոր 4,6-Դինիտրո-Օ-կրեզոլ (ԴՆՕԿ) 4,4-Դիքլորդիեննիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքլորդիեննիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (Հ4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենիլ-3-քլոր-մեթիլ-3-քլոր-3-քլորդիենը - Դրույոն Իզոպրոպիլ-ննգոլ և ալֆամեթիլստիրո - Էրադիկան - Էրադիկան - Էրադիկան - Արևույոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կապար Կադրափոն Կադրաիոն Կարբափոն Կուրարա Կուրարասիոն - Կուրարա Մուրարասիոն Մուրարաիոն Մեթաթիրոն Մեթաթիրոն Միլ-թեկս Մետաֆոս Մուսարուս Յալան - Հերսաքլորգությայինի	
Բևնգ(ա)պիրեն Գրանոգան Դակտալ Դալապոն Դիլոր 4,6-Դինիտրո-Օ-կրեգոլ (Դ-ՆՕԿ) 4,4-Դիքլորդիֆենիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4- Դիքլորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենո 2,4-Դիքլորֆենո 1,5-ութո 1	
Դրանոզան Դակտալ Դակտար Դալատի Դիլոր Վ-6-Դիմիտրո-Օ-կրեզոլ (ԴԵՕԿ) Վ-4-Դիքյորդֆենիլ»-քյոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքյորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքյորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքյորֆենիլթացախաթթիվ բիչ ցնդող եթերներ Դիույուն Իզոպրոպիլթենզոլ Իզոպրոպիլթենզոլ և ավֆամեթիլստիրոլ Էրադիկան Այնաորոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կապար Կադրապիոն Կարրոֆոս Կելսոան Կորալոս Կույուս Մունգան (-) և վանադիում Մենթաթիոն Մենթաթիոն Միլթեկս Մետաֆոս Մուտութու Յալան Հեբսաթլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաբլորցութադիեն Հեբսաբլորցութադիեն Հեբսաբլորցիկլոհեքսան (լինդան)	
Դակապն Դալապոն Դիլոր 4,6-Դինիարո-Օ-կրեզոլ (ԴՆՕԿ) 4,4-Դիքլորդիֆենիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքլորֆենիլ-ացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենիլթացախաթթվի քիչ ցնդող եթերներ Դիույոն Իզոպրոպիլբենզոլ Իզոպրոպիլբենզոլ Իզոպրոպիլբենզոլ Իզոպրոպիլինվոլ և ալֆամեթիլստիրոլ Էրադիկան Էիադրհա Նիադրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կայար Կայար Կայար Կայարափոն Կայութա Մեսաան Մերաան Մուսաան Մուսաան Մեթաթիոն Մեթաթիոն Միլթեկս Մետաֆոս Մուսութոն Տայան	
Դոլոր 4,6-Դիմիարո-Օ-կրեզոլ (ԴՆՕԿ) 4,4-Դիքլորդֆենիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքլորֆենիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքլորֆենիլ ացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենիլ ացախաթթվի քիչ ցնդող եթերներ Դիուրոն Իզոպրոպիլբենզոլ Իզոպրոպիլբենզոլ Իզոպրոպիլբենզոլ Իզոպրոպիլթենզոլ Երադիկան Լինուրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կարբադիոն Կարբադիոն Կարբադիոն Կարբադիոն Մարրդֆոս Կելոան Կուրալոս Մուսական Մանգան՝ (+) և վանադիում Մեթաթիոն Մեթաթիոն Մերաաիոն Մերարիոն Մերարիութաութային Հերսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան)	
Դիլոր 4,6-Դիկորո-Օ-կրեզոլ (ԴՆՕԿ) 4,4-Դիքրորիֆենիլ-3-քրոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքրոֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքրոֆենու 2,4-Դիքրոֆենիլթացախաթթվի քիչ ցնդող եթերներ Դիուրոն Իզոպրոպիլթենզոլ Իզոպրոպիլթենզոլ Իզոպրոպիլթենզոլ Երադիկան Աինուրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կադար Կադրադիոն Կադար Կադրադիոն Կադար Մարրադիոն Մերաարհու Մերաարհու Մերաարհու Մերաարհու Մերաթիու Մերաթիու Մերաթիու Մերաթիու Մերաթիու Մերաարիու	
4,6-Դինիարո-Օ-կրեզոլ (ԴՆՕԿ) 4,4-Դիքյորդիֆենիլ-3-քյոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքյորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքյորֆենիլթացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքյորֆենիլթացախաթթվի քիչ ցնդող եթերներ Դիուրոն Իզոպրոպիլթենզոլ Իզոպրոպիլթենզոլ և ալֆամեթիլստիրոլ Էրադիկան Լինույոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կաւրբատիոն Կարբատիոն Կարբատիոն Կուրայա Կուպոոս Մուսայաս Աուպոս Մուսայաս Մուսայաս Մուսայաս Մուսայաս Մուսայաս Մուսայաս Մուսայուն Մեթաթիոն Մերաթիոն Մերաայիոն Մերայիոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորութադիեն	
4,4-Դիքլորդեննիլ-3-քլոր-մեթիլմեթան (ԴԴՏ) և դրա ածանցյալները 2,4-Դիքլորֆենկիլքացախաթթու (2,4-Դ) 2,4-Դիքլորֆենկիլքացախաթթվի քիչ ցնդող եթերներ Դիուրոն Իզոպրոպիլթենզոլ Իզոպրոպիլթենզոլ և ալֆամեթիլստիրոլ Էրադիկան Լինույրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կապար Կարբատիոն Կարբատիոն Կարբադիան Մանգան Աորալա Մումագան Մեքաթիոն Մեքաթիոն Մենաանու Մերաթիոն Մենաանու Մերաթիոն Մենաանու Մերաթիոն Մենաանու Մերաաիոն Մերաթիոն Մերարիոն Մերաարիոն Մերարիոն Մերաարիոն Մերանա Արինորան Մերաարիոն Մերաարիոն Մերաարիոն Մերանա Արիասարիոն Մերաարիոն Մերաարիոն Մերանա Արիասան (իրնորան)	
2,4 Դիքլորֆենիլքացախաթթու (2,4-Դ) 2,4 Դիքլորֆենսիլ 2,4 Դիքլորֆեննիլքացախաթթվի քիչ ցնդող եթերներ Դիուրոն Իզոպրոպիլթենզոլ Իզոպրոպիլթենզոլ և ալֆամեթիլստիրոլ Էրադիկան Լինույոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կադբատիոն Կադբատիոն Կադբատիոն Կուրան Մուրան Մեթաթիոն Մենաաֆոս Մուրարիոն Մերաթիոն	
2,4-Դիքլորֆենիլքացանաթթվի քիչ ցնդող նթերներ Դիուրոն Իզոպրոպիլթենգոլ Իզոպրոպիլթենգոլ և ավֆամեթիլստիրոլ Էրադիկան Լինուրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կարբատիոն Կարբատիոն Կարբոֆոս Կեղուսն Կուրան Մուրան Մուրան Մուսան Մեքաթիոն Մենթաթիոն Մենթաթիոն Մենթաթիոն Մերաթիոն Մերայիոն	
2,4 Դիքլորֆենիլքացախաթթվի քիչ ցնդող եթերներ Դիուրոն Իզոպրոպիլքենզոլ Իզոպրոպիլքենզոլ և այֆամեթիլստիրոլ Էրադիկան Լինույոոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կարբատիոն Կարբատիոն Կուրրոֆոս Կելտան Կուրալտ Կուպրոզան Մանգան Մանգան Մանգան Մեթաթիոն Մեթաթիոն Մեթաթիոն Մետաֆոս Մետաֆոս Աերսաարուն Աերսաարուն Աերսաարուն Աերսաարուն Մեթաթիոն Մեթաթիոն Մերսարուն Մերսարութարուն Մերսարութարուն Մերսարութարութարութարութարութան Հերսաբլորցիկլոհեքսան (լինդան)	
Դիուրոն Իզոպրոպիլբնզոլ Իզոպրոպիլբնզոլ և ալֆամեթիլստիրոլ Էրադիկան Աինուրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կարբատիոն Կարբատիոն Կարբատիոն Կուալսո Կուալսո Աուալսո Աո	
Իզոպրոպիլբենզոլ Իզոպրոպիլբենզոլ և այֆամեթիլստիրոլ Էրադիկան Լինուրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կարբատիոն Կարբատիոն Կարբոֆոս Կելտան Կուրալտ Մուսաար Մանգան Մանգան Մեթաթիոն Մեթաթիոն Մերաարոն Մերաարոն Մերաարոն Մերաարոն Մետաֆոս Մետաֆոս Մետարոն Յալան Հեբսաբլորցիկլոհեքսան (լինդան)	
Իզոպրոպիլբենզոլ և այֆամեթիլստիրոլ Էրադիկան Լինուրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կարբատիոն Կարբատիոն Կարբոֆոս Կելտան Կուրալտ Մուսաար Մանգան Մանգան Մեթաթիոն Մեթաթիոն Մերաարոն Մետաֆոս Մետաֆոս Մետարոն Յալան Հեբսաբլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաբլորցիկլոհեքսան (հեքսաբլորան)	
Էրադիկան Լինուրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կաւրբատիոն Կարբատիոն Կարբումիու Կուայոոզան Կուպրոզան Մանգան Մանգան Մեթաթիոն Մեթաթիոն Մերաաիոն	
Լինուրոն Ծարիր Ծծումբ Կապար Կարբատիոն Կարբոֆոս Կուալոո Կուպոոզան Մանգան Մանգան՝ (+) և վանադիում Մեթաթիոն Մերաֆոս Մոնուաֆոս Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	
Ծարիր Ծծումբ Կապար Կադատիոն Կարբատիոն Կարբոֆոս Կուպրոզան Մուական Մանգան՝ (+) և վանադիում Մեթաթիոն Մերաթիոն Մետաֆոս Մուտույուն Յալան Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (ինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	
Կապար Կարբատիոն Կարբոֆոս Կելտան Կուպրոզան Մանգան Մանգան Մեթաթիոն Մեթաթիոն Միլբեկս Մետաֆոս Մուտւյոոն Յալան Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	
Կարբատիոն Կարբոֆոս Կելտան Կոբալտ Կուպրոզան Մանգան Մանգան Մեթաթիոն Մեթաթիոն Միլբեկս Մուսութոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Ծծումբ
Կարբոֆոս Կելսան Կոբալտ Կուպրոզան Մանգան Մանգան՝ (+) և վանադիում Մեթաթիոն Միլբեկս Մետաֆոս Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Կապար
Կելտան Կոբալտ Կուպրոզան Մանգան Մանգան՝ (+) և վանադիում Մեթաթիոն Մերաթիոն Մետաֆոս Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Կարբատիոն
Կելտան Կոբալտ Կուպրոզան Մանգան Մանգան՝ (+) և վանադիում Մեթաթիոն Մերաթիոն Մետաֆոս Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Կարբոֆոս
Կուպրոզան Մանգան Մանգան՝ (+) և վանադիում Մեթաթիոն Միլբեկս Մետաֆոս Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	
Մանգան Մանգան՝ (+) և վանադիում Մեթաթիոն Միլբեկս Մետաֆոս Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեջսան (հեքսաքլորան)	Կոբալտ
Մանգան՝ (+) և վանադիում Մեթաթիոն Մերակս Մետաֆոս Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Կուպրոզան
Մեթաթիոն Միլբեկս Մետաֆոս Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Մանգան
Միլբեկս Մետաֆոս Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Մանգան՝ (+) և վանադիում
Մետաֆոս Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորրութադիեն Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Մեթաթիոն
Մոնուրոն Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորբութադիեն Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Միլբեկս
Յալան Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորբութադիեն Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Մետաֆոս
Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան) Հեքսաքլորբութադիեն Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Մոնուրոն
Հեքսաքլորբութադիեն Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	
Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)	Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (լինդան)
	Հեքսաքլորբութադիեն
	Հեքսաքլորցիկլոհեքսան (հեքսաքլորան)
<u> Հ</u> եպտաքլոր	Հեպտաքլոր

Նիկել
Նիտրատներ
Պատանոլ
Պարարտանյութեր՝ հատիկավոր
Պղինձ
Պոլիքլորկամֆեն
Պոլիքլորպինեն
Պրոմետրին
Պրոպանիդ
Ռոգոր
Ռոնիտ
Սիմազին
Մնդիկ
Մնդիկ և կապար
Սուպերֆոսֆատ
Սևին
Տիոդան
Տորդոն
Snįninį
Տրեֆլան
Ցիներ
Ցինկ
Վանադիում
Քացախալդեհիդ
Քլորամպ
Քլորոֆոս
Քրոմ՝ վեցվալենտանի
Ֆենուրոն
Ֆոզալոն
Ֆորմալդեհիդ
Ֆոսֆոր (P ₂ O ₅)
Ֆւոր
Ֆտալոֆոս

- 6. Հողերն ըստ քիմիական աղտոտվածության աստիճանի դասակարգվում են հողերում քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (ՄԹԽ) և այդ նյութերի ֆոնային մակարդակների հիման վրա։ Ըստ աղտոտվածության՝ հողերը դասակարգվում են՝
- 1) խիստ աղտոտված հողերի, որոնցում աղտոտող քիմիական նյութերի պարունակությունը մի քանի անգամ գերազանցում է դրանց սահմանային թույլատրելի խտությունը, քիմիական աղտոտվածությամբ պայմանավորված ունեն ցածր կենսաբանական ակտիվություն, ֆիզիկամեխանիկական, քիմիական և կենսաբանական բնութագրերի նշանակալի

փոփոխություններ, ինչի հետևանքով քիմիական նյութերի պարունակությունը մշակաբույսերում գերազանցում է սահմանված նորմերը.

- 2) միջին աղտոտված հողերի, որոնցում նկատվում է քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների գերազանցում՝ առանց հողերի հատկությունների ակնհայտ փոփոխության.
- 3) քիչ աղտոտված հողերի, որոնցում քիմիական նյութերի պարունակությունը չի գերազանցում սահմանային թույլատրելի խտությունը, սակայն ֆոնային մակարդակից բարձր է։
- 7. Հողերի աղտոտվածության վտանգավորությունը որոշվում է շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա, ինչպես նաև հողի կենսաբանական ակտիվության և ինքնա-մաքրման ունակության վրա աղտոտվածության աստիճանի հնարավոր բացասական ներգործությամբ։ Ըստ վտանգավորության՝ հողերի քիմիական աղտոտվածության աստիճանը բաժանվում է հետևյալ կատեգորիաների.
  - 1) անվտանգ.
  - 2) թույլատրելի.
  - 3) չափավոր վտանգավոր.
  - 4) վտանգավոր.
  - 5) խիստ վտանգավոր։
- 8. Հողերի կայունությունը քիմիական աղտոտող նյութերի նկատմամբ գնահատվում է՝ ըստ հողն աղտոտող կոնկրետ քիմիական նյութի կամ նյութերի խմբի, որոնք տարբերակվում են՝
- 1) հողաքիմիական ակտիվ նյութեր, որոնք հողում ստեղծում են թթվահիմնային և օքսիդավերականգնման պայմաններ՝ դրանով ազդելով ընդհանուր հողագեոքիմիական

վիճակի վրա։ Դրանք գերազանցապես հողի որակը և բերրիությունը վատթարացնող մակրոտարրերն ու դրանց միացություններն են.

- 2) կենսաքիմիական ակտիվ նյութեր, որոնք առաջին հերթին ազդում են օրգանիզմների (միկրոֆլորայի, բուսականության, կենդանիների) վրա.
- 3) նյութեր, որոնք հողում գտնվելիս ընդունակ են միգրացիայի (տեղափոխման) դեպի մթնոլորտ, մակերևութային և ստորերկրյա ջրեր։
- 9. Ըստ քիմիական աղտոտող նյութերի նկատմամբ կայունության աստիճանի և դրանց նկատմամբ հողի հակազդող պատասխան ռեակցիայի բնույթի՝ հողերը դասակարգվում են՝
  - 1) խիստ կայուն հողերի.
  - 2) միջին կայունության հողերի.
  - 3) քիչ կայուն հողերի։
- 10. Հողերի կայունության աստիճանը քիմիական աղտոտող նյութերի նկատմամբ բնութագրող հիմնական ցուցանիշներն են՝
  - 1) հողի հումուսային վիճակը.
  - 2) թթվահիմնային հատկությունները.
  - 3) օքսիդավերականգնման հատկությունները.
  - 4) կատիոնափոխանակման հատկությունները.
  - 5) կենսաբանական ակտիվությունը.
  - 6) հողում լուծված վիճակում գտնվող նյութերի մասնաբաժինը։
- 11. Քիմիական աղտոտող նյութերի կայունության գնահատումը կատարվում է հետևյալ ցուցանիշներով՝
- 1) ցուցանիշներ, որոնք բնութագրում են հողերի հատկությունների սեզոնային կամ կարճաժամկետ (2-5 տարի) փոփոխությունները և անհրաժեշտ են հողածածկույթի ընթացիկ վիճակը գնահատելու համար՝ կապված բերքատվության կանխատեսումների և պարարտանյութերի ու պեստիցիդների սեզոնային ներմուծման, ոռոգման և ընթացիկ 18_0124

տարվա բերքատվության մակարդակի բարձրացման այլ միջոցառումների հետ։ Հողերի հատկությունների կարճաժամկետ փոփոխություններն ախտորոշվում են դրանց խոնավության, pH-ի մեծության, հողային մզվածքի լուծույթների բաղադրության և բույսերին հասանելի սնուցիչ նյութերի պարունակության փոփոխությունների հիման վրա.

- 2) երկարաժամկետ փոփոխությունների ցուցանիշներ, որոնք ի հայտ են գալիս 5-10 և ավելի տարիների ընթացքում և արտացոլում են աղտոտվածության արդյունքում հողերի հատկությունների փոփոխությունների անբարենպաստ ուղղվածությունը։ Դրանք ներառում են հողում հումուսի պարունակության և դրա պաշարի պարբերական չափումները՝ հումինային թթուների բաղադրության մեջ մտնող ածխածնի հարաբերությունը ֆուլվաթթուների ածխածնին, հողերի էրոզիոն կորուստները, կառուցվածքային վիճակը, փոխանակման կատիոնների կազմը, ընդհանուր հիմնայնությունը, թթվայնությունը և աղերի պարունակությունը.
- 3) հողերի հատկությունների անբարենպաստ փոփոխությունների զարգացման (ի հայտ գալու) վաղ հայտնաբերման (ախտորոշման) ցուցանիշներ, որոնք անհրաժեշտ են կենսաբանական թեստերի, միկրոմորֆոլոգիական դիտարկումների, հողերի ջրաաղային, օքսիդավերականգնման և թթվահիմնային ռեժիմների վերլուծության համար։
- 12. Հողերի դեգրադացման աստիճանը յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար բնութագրվում է 5 մակարդակով՝
  - 1) 0 չդեգրադացված (չխախտված).
  - 2) 1 թույլ դեգրադացված.
  - 3) 2 միջին դեգրադացված.
  - 4) 3 ուժեղ դեգրադացված.
  - 5) 4 ծայրահեղ դեգրադացված, այդ թվում՝ հողային ծածկույթի վերացում։
- 13. Հողերի դեգրադացիան և դրա աստիճանը բնութագրող դիագնոստիկ ցուցանիշների արժեքայնությունները ներկայացված են N 1.1 աղյուսակում.

Աղյուսակ N 1.1 Հողերի դեգրադացիայի աստիճանը բնութագրող դիագնոստիկ ցուցանիշների արժեքայնությունները

2 (1)(1)	Դեգրադացիայի աստիճանը				
Ցուցա նի շները	0	1	2	3	4
Աբիոտիկ բերվածքի հզորությունը, սմ	մինչև 2	2-10	10-20	20-40	40-ից ավելի
Խորխոլների, փոսերի խորությունը մակերեսի նկատմամբ (առանց ամբողջականության խախտման), սմ	մինչև 20	20-40	40-100	100- 200	200-ից ավելի
Ֆիզիկական կավի պարունակության նվազում, տոկոս (համեմատած հողի բնական կոնկրետ տիպին բնորոշ ցուցանիշների հետ)	մինչև 5	5-15	15-25	25-32	32-ից ավելի
Ֆիլտրացիայի գործակիցը, մ/օր	1.0-ից ավելի	0.3-1.0	0.1-0.3	0.01-0.1	մինչև 0.01
Քարքարոտությունը, տոկոսն ընդհանուր մակերեսի նկատմամբ	մինչև 5	5-15	15-35	35-70	70-ից ավելի
Բնահողային պրոֆիլի նվազում, տոկոս (համեմատած հողի բնական կոնկրետ տիպին բնորոշ հզորության հետ)	մինչև 3	3-25	25-50	50-75	75-ից ավելի
Հումուսի պարունակության նվազում, տոկոս	մինչև 10	10-20	20-40	40-80	80-ից ավելի
Միկրոէլեմենտների միջին պարունակության նվազում (Mn, Co, Mo, B, Cu, Fe), տոկոս	մինչև 10	10-20	20-40	40-80	80-ից ավելի
Շարժուն ֆոսֆորի պարունակության նվացում, տոկոս	մինչև 10	10-20	20-40	40-80	80-ից ավելի
Փոխանակային կալիումի պարունակության նվազում, տոկոս	մինչև 10	10-20	20-40	40-80	80-ից ավելի
Թթվայնության աստիճանի նվազում, տոկոս	մինչև 10	10-15	15-20	20-25	25-ից ավելի
Բնահողային զանգվածի կորուստ, տ(հա)/տարի	մինչև 5	5-25	25-100	100- 200	200-ից ավելի
Ներքնատակող/հողագոյացնող ապարի մերկացված մակերեսը, տոկոս ընդհանուր մակերեսից	0-2	2-5	5-10	10-25	25-ից ավելի
Էրոզիայի ենթարկված բնահողերի մակերեսի ավելացում, տոկոս տարեկան	մինչև 0.5	0.5-1.0	1.0-2.0	2.0-5.0	5.0-ից ավելի
Ձորակներով տարածքի կտրտվածության գործակից	մինչև 0.1	0.1-0.3	0.3-0.7	0.7-2.5	2.5-ից ավելի
Դեֆլյացիոն բերվածքային շերտի հզորությունը, սմ	մինչև 2	2-10	10-20	20-40	40-ից ավելի
Բուսածածկից զուրկ բնական հանդակների մակերեսը, տոկոս ընդհանուր մակերեսից	մինչև 10	10-30	30-50	50-70	70-ից ավելի
Թունավոր աղերի պարունակությունը վերին արգասավեր շերտում, տոկոս					
- սոդայի հաշվառմամբ	մինչև 0.1	0.1-0.2	0.2-0.3	0.3-0.5	0.5-ից ավելի
- այլ տիպի աղակալումների համար	մինչև 0.1	0.1-0.25	0.25-0.5	0.5-0.8	0.8-ից ավելի

V. ՀՈՂԵՐԻ ԱՂՏՈՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԱՐԿԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

14. Հողերի աղտոտվածության աստիճանի ազդեցությունը հաշվարկվում է հողերի աղտոտվածության կոնցենտրացիայի գործակցի, հողերի բազմատարրային աղտոտվածության ինտեգրալային ցուցանիշի և հողի հակազդող պատասխան ռեակցիայի գործակցի հիման վրա։

$$H_{h}=C/C_{\phi}$$
 lumí $H_{h}=C/C_{U\partial h}$ (1)

որտեղ՝

C-ն աղտոտող նյութերի ընդհանուր պարունակությունն է, մգ/կգ,

C_Ֆ-ն աղտոտող նյութերի միջին ֆոնային մակարդակն է, մգ/կգ,

 $C_{U_{G_{\mathsf{U}}}}$ ն աղտոտող նյութի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիան է, մգ/կգ։

16. Հողերի բազմատարրային աղտոտվածության ինտեգրալային ցուցանիշը (H_{ՖԻ}) հաշվարկվում է՝ համաձայն (2) բանաձևի.

$$H_{3h} = \sum C_h / C_{3h} \tag{2}$$

որտեղ՝

 $C_{\scriptscriptstyle \mathrm{h}}$ -ն վերահսկվող աղտոտող նյութերի գումարն է, մգ/կգ,

 C_{bh} -ն աղտոտող նյութերի ֆոնային մակարդակների գումարն է, մգ/կգ։

17. Հողի հակազդող պատասխան ռեակցիայի գործակիցը (K_<)՝ ըստ հողերի վիճակի վրա ազդող քիմիական աղտոտվածության, հաշվարկվում է՝ համաձայն (3) բանաձևի.

$$K_{\zeta} = \left(A - A_{\zeta} \right) / A_{\delta} \tag{3}$$

որտեղ՝

A-ն և $A_{\mathfrak{b}}$ -ն վերահսկվող պարամետրերն են համապատասխանաբար աղտոտված և $\mathfrak{b}$ հոնային փորձանմուշներում։

- 18. Հողերի քիմիական աղտոտվածության աստիճանը գնահատվում է՝
- 1) րստ սանիտարական թվի՝ համաձայն N 2 աղյուսակում ներկայացված նորմերի.

Աղյուսակ N 2 Հողերի քիմիական աղտոտվածության աստիճանը՝ ըստ սանիտարական թվի

Հողերի բնութագիրն ըստ աղտոտվածության	Սանիտարական թիվը		
Մաքուր	0,98 և ավելի		
Թույլ աղտոտված	0,85-ից մինչև 0,98		
Աղտոտված	0,7-ից մինչև 0, 85		
Խիստ աղտոտված	0,7-ից պակաս		

2) ըստ աղտոտվածութան վտանգավորության կատեգորիաների և հողում պարունակվող օրգանական և անօրգանական միացությունների վտանգավորության դասերի՝ համաձայն N 3 աղյուսակում ներկայացված նորմերի.

Աղյուսակ N 3

Հողերի քիմիական աղտոտվածության աստիճանը՝ ըստ աղտոտվածության վտանգավորության կատեգորիաների և հողում պարունակվող օրգանական և անօրգանական միացությունների վտանգավորության դասերի

			Պարունակությունը հողում, մգ/կգ						
Աղտոտման կատեգորիան րական թիվը	Աղտոտ- ման գումա- րային ցուցանիշը	վտանգավորության 1-ին դաս		վտանգավորության 2-րդ դաս		վտանգավորության 3-րդ դաս			
		օրգանա- կան միացու- թյուն	անօրգա- նական միացու- թյուն	օրգանա- կան միացու- թյուն	անօրգա- նական միացու- թյուն	օրգանա- կան միացու- թյուն	անօրգա- նական միացու- թյուն		
Անվտանգ	0,98 և դրանից մեծ	-	ֆոնային արժեքից մինչև ՄԹԽ	ֆոնային արժեքից մինչև ՄԹԽ	ֆոնային արժեքից մինչև ՄԹԽ	ֆոնային արժեքից մինչև ՄԹԽ	ֆոնային արժեքից մինչև ՍԹԽ	ֆոնային արժեքից մինչև ՄԹԽ	

Թույլատրելի	0,98 և դրանից մեծ	16-ից փոքր	1-ից մինչև 2 ՍԹԽ	ֆոնային 2 արժեքից մինչև ՄԹԽ	1-ից մինչև 2 ՄԹԽ	ֆոնային 2 արժեքից մինչև ՍԹԽ	1-ից մինչև 2 ՍԹԽ	ֆոնային 2 արժեքից մինչև ՄԹԽ
Չափավոր	0,85-hg	16-þg	2-hg	ՍԹԽ-ից	2-hg	ՍԹԽ-ից	2-þg	ՍԹԽ-ից
վտանգավոր	մինչև	մինչև 32	մինչև 5	մինչև	մինչև 5	մինչև	մինչև 5	մինչև
	0.98		ՍԹԽ	$\mathbf{U}_{\mathrm{unud}}$	ՍԹԽ	$\mathbf{U}_{\mathrm{unud}}$	ՄԹԽ	$\mathbf{U}_{\mathrm{unud}}$
Վտանգավոր	0 , 7-þg	32-ից	2-hg	ՍԹԽ-ից	2-ից	ՍԹԽ-ից	մեծ է 5	ՍԹԽ-ից
	մինչև	մինչև 128	մինչև 5	մինչև	մինչև 5	մինչև	ՍԹԽ-ից	մինչև
	0.85		ሀውԿ	$\mathbf{H}_{ ext{unud}}$	ሀውԿ	$\mathbf{H}_{\mathrm{unud}}$		$\mathbf{U}_{\mathrm{unud}}$
Խիստ	փոքր է	մեծ է	5UԹԽից	մեծ է	մեծ է 5	մեծ է	մեծ է 5	մեծ է
վտանգավոր	0,7-þg	128-þg	բարձր	Կառավ-ից	ՄԹԽ-ից	Կ _{առավ} -ից	ՍԹԽ-ից	Կ _{առավ} -ից

Կ_{առավ}-ը նյութերի թույլատրելի մակարդակն է՝ ըստ վտանգավորության ցուցանիշներից որևէ մեկի։ Աղտոտման գումարային ցուցանիշն աղտոտիչ քիմիական տարրերի կոնցենտրացիաների գործակիցների գումարն է՝ որոշված (1) բանաձևով։

19. Գյուղատնտեսական նշանակության, արդյունաբերության և այլ արտադրական նշանակության, էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողերի սանիտարական վիճակի ցուցանիշների կիրառելիությունը որոշվում է՝ համաձայն N 4 աղյուսակի.

Աղյուսակ N 4

Սանիտարական	Հողերի սանիտարական վիճակի ցուցանիշների կիրառելիությունը						
վիճակի ցուցանիշի	գյուղատնտեսական						
անվանումը	նշանակության	այլ արտադրական	տրանսպորտի,				
	հողեր	່	կապի, կոմունալ				
		hողեր	ենթակառուցվածքների				
			օբյեկտների հողեր				
Սանիտարական թիվ	-	-	-				
Ազոտ-ամոնիակային	±	±	-				
Ազոտ-նիտրատային	±	±	-				
Քլորիդներ	<u>±</u>	<u>±</u>	-				
рН	<u>±</u>	<u>±</u>	<u>+</u>				
Պեստիցիդներ	+	<u>±</u>	-				
Ծանր մետաղներ	<u>±</u>	+	+				
Նավթ և նավթամթերք	+	+	+				
Ցնդող ֆենոլներ	<u>±</u>	+	<u>+</u>				
Դետերգենտներ	+	+	-				
Ծծմբային	<u>±</u>	<u>±</u>					
միացություններ	<u> </u>	<u> </u>	+				
Ուոուցքածին նյութեր	+	+	+				
Արսեն	+	+	+				
Պոլիքլորացված	<u>±</u>	<u>±</u>	<u>±</u>				
բիֆենիլներ	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>				

Ցիանիդներ	+	+	+
Ռադիոակտիվ նյութեր	+	+	+
Մակրոքիմիական և			
միկրոքիմիական	-	-	-
պարարտանյութեր			
Լակտոզոդրական			
աղիքային ցուպիկներ	+	+	+
(Կոլի ձևեր)			
Էնտերոկոկեր (ֆեկալ)	+	+	+
Հիվանդածին			
միկրոօրգանիզմներ	+	+	+
Հելմինթների ձվիկներ և		·	·
թրթուրներ	+	+	+
Աղիքային միաբջիջների			
ցիստեր	+	+	+
Սինանթրոպ ճանճերի			
թրթուրներ և	±	±	±
հարսնյակներ			

^{«+»} ցուցանիշը պարտադիր է հողի սանիտարական վիճակը որոշելու համար։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱՋՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ

Վ.ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

^{«-»} ցուցանիշը պարտադիր չէ հողի սանիտարական վիճակը որոշելու համար։

^{«±»} ցուցանիշը պարտադիր է աղտոտման աղբյուրի առկայության դեպքում։